

**Prijedlog teme praktičnog rada za
Natjecanje iz astronomije
Školska godina 2013./2014.**

Naslov teme: **Fotometar s masnom mrljom**
Učenici: **Tomislav Matačić i Alen Pecikozić**
Razred: **6. razred**
Škola: **OŠ Hugo Badalić**
Mjesto: **Slavonski Brod**
Mentor: **Rade Kovačević**
e-pošta: kovacevic.jasenak@gmail.com

Vrsta rada: **(a) opažački**
(d) izrada astronomskih pomagala

Sažetak teme prema sljedećim natuknicama:

- **Opis teme** (najviše 200 riječi: opisati ideju i ciljeve praktičnog rada)
Fotometrija je znanstvena disciplina u kojoj mjerimo tokove svjetlosti i zračenja. U 19. st. astronomska fotometrija bila je samo vizualna i tek je na prijelazu u 20. st. došlo do razvoja fotografske fotometrije. Fotometrija je omogućila da se zvijezdama, osim položaja i vlastita gibanja, može odrediti i važna fizička osobina, a to je energija zračenja.
Cilj ovog istraživanja je izraditi i zatim primijeniti fotometar s masnom mrljom pri određivanju energije Sunčeva zračenja.
- **Metodologija** (najviše 100 riječi: opisati metode i opremu koja će se koristiti)
Fotometar s masnom mrljom vizualni je fotometar čiji glavni dio predstavlja drveni okvir u koji se stavlja papir gdje na sredini napravimo masnu mrlju. Jedna strana mrlje okrenuta je prema umjetnom izvoru poznate snage i udaljenosti, a druga strana okrenuta je prema Suncu. Okvir pomičemo naprijed-natrag dok mrlja na papiru ne nestane, što znači da su obje energije koje ozračuju površinu papira i mrlje izjednačene. Tada zabilježimo točnu udaljenost umjetnog izvora svjetlosti (žarulja poznate snage) i kasnije pomoću astronomskih efemerida (računski program) odredimo točnu udaljenost Sunca u trenutku mjerenja.
Promjenom snage umjetnog izvora dobit ćemo različite izmjerene vrijednosti udaljenosti izvora, tj. položaja masne mrlje na listu papira, a mjerenjima tijekom više dana i zatim računskom analizom pratit ćemo vrijednost energije Sunčeva zračenja ovisno o dobu dana i visini Sunca za dulje vremensko razdoblje.
- **Plan rada** (najviše 100 riječi: opisati korake u izvedbi praktičnog rada, eventualno predvidjeti moguće poteškoće te pokazati kako će biti riješene)
  - Drveni okvir za papir na kojem će biti masna mrlja izradili smo prema našem nacrtu uz pomoć domara škole.
  - Za postizanje odgovarajuće mrlje isprobali smo nekoliko u trgovinama i kod kuće dostupnih ulja, stavljajući različite količine na papir i tako smo uvježbali najuspješniju mrlju i najkvalitetniji postupak.
  - Nabavili smo mjernu vrpču koju postavljamo na dovoljno dugačak stol okomito usmjeren na prozor na južnoj strani.
  - Umjetni izvor nam je postolje noćne lampe koje ima dobre mogućnosti prilagođavanja potrebnog položaja kao i mogućnost promjene žarulja različite snage.
  - Planiramo vršiti mjerenja tijekom sunčanih dana, tablično zapisati rezultate mjerenja i zatim napraviti njihovu računsku i grafičku analizu kao i analizu preciznosti naših mjerenja.